

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методики дошкільної та початкової освіти

Використання медіаінструментів у процесі ознайомлення з довкіллям /
Usage of the media instruments in the process of the acquaintance with an
environment

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Виконала: студентка 11-231 групи
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми Дошкільна освіта
Віталія Миколаївна Женотка

Керівник: к.пед.н., доцентка Борисенко Н.М.
Рецензент: Компаній Н.А.,
директорка ЗДО №85
Херсонської міської ради

Херсон – 2021 року

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні засади використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з довкіллям	6
1.1. Використання медіаінструментів в теорії та практиці дошкільної освіти як педагогічна проблема.....	6
1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження.....	8
1.3. Педагогічна діагностика можливостей використання медіаінструментів в освітньому процесі дошкільного закладу	14
РОЗДІЛ 2. Педагогічні умови використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з довкіллям дітей дошкільного віку	18
2.1. Обґрунтування педагогічних умов використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з природою дітей дошкільного віку.....	18
2.2. Упровадження методики використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з природою дітей дошкільного віку.....	20
ВИСНОВКИ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	27
ДОДАТКИ	32
Додаток А-1. Діагностичні інструменти дослідження	32
Додаток Б-1. Перелік рекомендованих ігор для планшету.....	33
Додаток Б -2, Б-3, Б-4 Конспекти занять.....	35
Додаток В-1. Кодекс академічної доброчесності.....	39

ВСТУП

Актуальність використання медіаресурсів в сучасному освітньому просторі закладів дошкільної освіти набуває важливого значення. Зростає не тільки їх кількість, важливе значення набуває те, як ними користуватися. Характерними для сучасного світового співтовариства та України, що опинилася в особливих умовах спричинених Covid-19, є активне використання освітніх ресурсів що пропонує ФБ та Internet.

Про необхідність виховання у дітей вміння орієнтуватися у цифровому світі ще у 1989 році Радою Європи на основі документів ЮНЕСКО була проголошена «Резолюція по медіаосвіті та новим технологіям», де наголошувалось на важливій функції медійних засобів, що формують культурний досвід та рівень загальної культури дітей через телебачення, кінематограф, інтернет. Постановою резолюції медіаосвіта має розпочинатись ще з закладу дошкільної освіти.

У цьому контексті заклад дошкільної освіти має зробити перший крок у виборі тих медіаінструментів, які дають змогу сформувати необхідні у подальшому навички медіаграмотності. Інформація яка осмислюється дитиною, або сприймається несвідомо здатна вплинути на подальший перебіг її життя та закладає таку якість особистості як успішне визначення цілей та траєкторії власного успіху. Вміння, навички, знання, які дитина отримує у дошкільні роки трансформуються у вміння вчитися, стають базою навчання та виховання та визначають, у подальшому успіх дорослої людини, її гармонійне співбуття зі світом.

Ресурсний потенціал телекомунікації, інтернету та медіаінструментів досліджували закордонні вчені К. Ворсноп, А.Хоттеман та ін. Проблеми медійних освітніх ресурсів присвячені і дослідження сучасних вчених педагогів В.Бикова, Ю.Жука, І.Кузьми, В.Співаковського, О.Семеніхіної, О.Полєвікової, Н.Кушнір, О.Саган. Проблеми формування комунікативної культури дошкільників засобами медіаосвіти присвячені роботи К.Крутій, А. Немирич, А. Богущ, Н. Гавриш, та ін.).

Таким чином, необхідність послідовного розв'язання означеної проблеми у практиці дошкільної освіти зумовили вибір теми дослідження – **«Використання медіаресурсів в процесі ознайомлення з довкіллям».**

Кваліфікаційна робота проводилась згідно теми науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти педагогічного факультету Херсонського державного університету.

Мета дослідження – з'ясувати, теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити результативність впровадження медіаінструментів в освітній процес ознайомлення дошкільників з природою в умовах закладу дошкільної освіти.

Гіпотеза дослідження полягає в припущенні, що ефективність застосування медіаінструментів у процесі ознайомлення з природою може бути досягнута, якщо цей процес буде відбуватися за певних педагогічних умов, а саме:

- 1) врахуванні вікових психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку під час застосування медіаінструментів;
- 2) систематичної роботи вихователя з адаптації та вивчення інформації щодо застосування медіаінструментів в освітній процес;
- 3) систематичного впровадження адаптованих медіаінструментів на заняттях на емоційній основі.

Відповідно до мети й гіпотези було визначено такі **завдання дослідження:**

- проаналізувати сучасний стан вивчення проблеми використання медіаінструментів у практиці дошкільної освіти;
- уточнити категоріальний апарат дослідження, а саме сутність поняття «медіаінструменти», «ознайомлення з довкіллям», «педагогічні умови застосування медіаінструментів».
- визначити критерії, показники рівня застосування медіаресурсів у закладі дошкільної освіти;
- виявити умови використання медіаресурсів під час ознайомлення дітей

з природним довкіллям.

Об'єкт дослідження – процес ознайомлення дітей дошкільного віку з довкіллям.

Предмет дослідження – педагогічні умови використання медіаінструментів у дітей дошкільного віку в процесі ознайомлення з довкіллям.

Для успішного вирішення завдань та досягнення мети застосовувався комплекс **методів дослідження**: аналіз і узагальнення наукової літератури з метою здійснення аналізу проблеми; вивчення й узагальнення педагогічного досвіду застосування медіаінструментів; спостереження за роботою вихователів, анкетування, опитування, був започаткований констатувальний експеримент для визначення рівня застосування медіаінструментів у КЗ “Архангельський ЗДО “Теремок” Високопільської селищної ради.

Наукова новизна полягає в уточненні наукових поглядів на проблему застосування медіаінструментів; доведенні правомірності застосування в освітньому процесі ЗДО сукупності педагогічних умов, що забезпечують його високу ефективність порівняно з традиційними загальнопедагогічними підходами.

Практичне значення: результати дослідження було покладено в основу розроблених конспектів занять з впровадження медіаінструментів у практику роботи КЗ “Архангельський ЗДО “Теремок” Високопільської селищної ради.

Апробація результатів дослідження. Основні положення й результати дослідження обговорювались на засіданні науково-методичного семінару кафедри теорії та методики дошкільної та початкової освіти. Позиції дослідження опубліковано в 1 науковій статті

Структура роботи. Повний текст викладено на 26 сторінках. У роботі містяться таблиці, рисунки та додатки.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні засади використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з довкіллям дітей дошкільного віку

1.1. Використання медіаінструментів в теорії та практиці дошкільної освіти як педагогічна проблема

Однією з важливих характеристик освіти в Україні є ідея формування медійної грамотності населення, розпочинаючи з закладу дошкільної освіти. Дітям дошкільного віку вже доводиться стикатися з потоками інформації, вони відчують певні труднощі, коли їм необхідно проявити пошукові навички, самостійно критично оцінити отриману інформацію.

В документах, що визначають розвиток, зміст та засади дошкільної освіти, а саме «Базовому компоненті дошкільної освіти» (новий варіант), програмі «Дитина» обґрунтовано необхідність удосконалення освітнього процесу[2]. Цілеспрямованої роботи з медіаосвіти дітей вимагає і Закон про дошкільну освіту, (новий варіант) де чітко сформульовано завдання освіти і виховання, що зорієнтовані на використання не тільки медіаінструментів, але й медіатехнологій в цілому[10].

У Законі України «Про дошкільну освіту» однією з вимог до змісту дошкільної освіти та його реалізації є формування основ соціальної адаптації та життєвої компетентності дитини; розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей. Важливі завдання дошкільної освіти проголошені у статті 7 (ставлення до родини, Батьківщини, бережне відношення до природних ресурсів) неможливо реалізувати, якщо не залучити до освітнього процесу медіаресурси[10].

Аналіз багатопланових досліджень засвідчує, що поняття “медіаінструменти” має різноманітні визначення, в наукових доробках цей термін трактують по різному. Але разом з цим, мусимо визнати значну

зацікавленість вченими проблемою та наявність значного теоретичного доробку.

Використання медіаресурсів та формування основ медіакомпетентності дітей дошкільного віку ґрунтується філософській концепції, що отримала назву «діалог культур» (М. Бахнін, Ю. Лотман та ін.).

Узагальнюючи викладене акцентуємо увагу на найбільш важливих позиціях відображених у інших документах та наукових роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників.

ЮНЕСКО визначає медіаінструменти як засоби освіти, пов'язані з усіма друкованим і графічним, звуковим, екранним різноманітними технологіями; які дають можливість дошкільникам зрозуміти, закони соціуму і природи, набути елементарні навички використання медіа в комунікації з іншими людьми. Майбутній член суспільства з закладу дошкільної освіти отримує різноманітний суспільний досвід комунікації, що неможливий без навичок критичного мислення, вміння аналізувати та використовувати інформацію, застосовувати її у власному житті [13,14].

Питання вікових та психологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку знайшли свої відображення як у фундаментальних роботах А.Єрмоленка [8], І.Кузьми [17], С.Лисенко [18], О.Підліняєвої [26], Г.Онкович [24], О.Семеніхіної [28]. Багато вчених вважають, що до трьох років дошкільнятам взагалі заборонено заходитися у екрана телевізора, або компютера за таких причин як порушення акомодатії, викиду кортизолу, порушення моторного розвитку. Інші вчені стверджують, що у час технологізації освітнього процесу аспекти розвитку психічних явищ дошкільників надзвичайно актуальні. Психологи (О.Вознесенська) визначили вікову періодизацію сприйняття медіаінструментів залежно від віку. На думку вченої О.Подліняєвої, існують певні напрями використання медіа в освіті[26]. Вчена подає визначення нових медіа, їх класифікацію та умови їх використання в освітньому процесі.

Чітке термінологічне визначення «медіа» на сьогодні не існує . Поняття

трактують і як активні дії зі створення контенту з якоюсь(в нашому випадку з дидактичною) метою і як технології що містить певний контент та створюють інформаційне середовище.

Вчена вважає, що педагогічно правильно дібрані медіаосвітні технології, позитивно впливають на розвиток дитини, підвищують рівень усвідомлення життєвих цінностей; формують бажання і вміння самостійно здобувати знання, бажання логічно та доступно висловлювати власні думки, співпрацювати з однолітками, бути відкритою до спілкування.

Аналіз психолого-педагогічної літератури у галузі (Семеніхіна О.В., Юрченко А., Сбруєва А., Петрік Л., Малько О., Шароватова О., Кузьма І.) дає змогу констатувати: відбуваються певні видозміни медіаінструментів, формується нове покоління навчальних засобів – цифрові освітні ресурси (Digital Learning Resources, DLR), у тому числі і відкриті, які можуть працювати на будь-якому цифровому пристрої (Open Digital Learning Resources) [25].

Але на жаль педагогічні умови використання медіаінструментів під час ознайомлення дітей дошкільного віку з природою не знайшли достатнього відображення у методичному доробку вчених.

Аналіз науково-педагогічної літератури щодо науково-природничої та екологічної освіти дошкільників (К.Крутій, І.Стеценко, Г.Біленька, Н.Борисенко, О.Полевікова) виявив, що інтерес до пізнання реального світу докільця є найбільш значущим для дитячого розвитку. Залишаючи незмінними основні форми та методи ознайомлення дітей з природним докільцям вихователі мають бути готовими до застосування тих цифрових засобів, що здатні оптимізувати процес освіти та виховання, залучити ті складники та інструменти до яких суспільство вже давно готове.

1.2. Понятійно-категоріальний апарат дослідження

В основі нашого дослідження має бути, незаперечно, чітко визначений категоріальний апарат, тому вважаємо за потрібне розглянути основні поняття

дослідження. Параграф буде присвячений розгорнутому аналізу та тлумаченню понять «медіаінструменти», «медіаосвіта», «педагогічні умови», «природне довкілля».

Сучасні медіаінструменти надають можливість доступу до будь якого контенту у будь який час. Сьогодні діти зростають у суспільстві, що наповнено різноманітною інформацією. Комунікація з однолітками, батьками, надає дитині досвід з питань використання медіаресурсів. Діти отримують знання через канали ЗМІ, дитячі книжки, телебачення, мультиплікаційні відео, Інтернет, тощо;

Трактування основних понять здійснено в Концепції впровадження медіаосвіти в Україні [14]. Медіа – «це канали та інструменти, які використовують, щоб зберігати, передавати й подавати інформацію. А ще це середовище, засіб, проміжна стадія, оточення, те, що знаходиться в спільному користуванні. Окрім того, медіа – це різного роду предмети і пристрої, що переказують споживачам інформацію через слова, образи, звуки та уможливають виконання окреслених інтелектуальних і мануальних функцій» [14].

У педагогічному словнику С. Гончаренка знаходимо визначення медіаінструментів як різновидів декількох видів пов'язаної між собою інформації (текст, звук, фото, малюнок, анімація, відео тощо) що об'єднані у єдиний ресурс, і забезпечує зворотній зв'язок [5].

У Словнику української мови медіаінструмент (медіазасіб) трактується як «засіб поширення інформації, що характеризується: спрямованістю до масової аудиторії; загальнодоступністю; корпоративним характером виробництва і поширення інформації». [30]

Деякі вчені (Г.Беленька, К.Крутій, О.Полєвікова) наголошують на тому, що існує близько шість найпоширеніших видів медіа, які використовуються у закладах дошкільної освіти. Саме вони трансформують розвивальне середовище: фотографії й листівки; книжкова графіка й ілюстрації, мультфільми й відеоказки; мультимедійні презентації, аудіоказки, музика,

аудіозапис звуків, інтернет, комп'ютер, планшет, смартфон та інші гаджети) медіа.

В контексті нашого дослідження медіаінструменти будемо розглядати як навчальні засоби (освітні медіаресурси) що мають вигляд онлайн-курсів, мультимедійних підручників, дистанційних курсів, інтерактивних плакатів, презентацій тощо, упровадження яких вимагає відповідних технологій, методик, інноваційних форм і методів, що забезпечують ефективність електронних засобів навчання.

Інколи важливо класифікувати медіаінструменти за такими критеріями як канал сприйняття: візуальні, аудіальні, аудіовізуальні, відкриті освітні ресурси, інтернет.

Дитина і вихователь можуть отримати доступ до ресурсу з будь якого цифрового пристрою та створити інтерактивний зв'язок. Медіаінструменти залучають до процесу сприйняття всі канали органів чуття, і тому вони містять певні опосередковані ідеї та образи, що передають певний зміст, системи символів, образи і знання.

Медіаінструментами можуть бути тексти (вірші, загадки), графіка (фотографії, презентації до занять, плакати до занять, малюнки), аудіо(звуки природи, звуки тварин, аудіокниги, аудіоказки), відео(навчальні програми, YouTube, кліпи, анімація, мультплікація, самостійно створені ресурси), відкриті цифрові ресурси (LearningApps). Всі ці інструменти є засобом впливу та формування світогляду дитини, її ціннісного сприйняття природи.

Медіаінструменти можна класифікувати за способом їх структурування змісту: лінійні і послідовні (аудіокниги, телефон) або ж синхронні (телебачення). В залежності від цього медіаінструменти у разній мірі здатні впливати на формування різних навичок у дитини.

Для нашого дослідження є важливим визначення вчених (І. Гуріненко, М.Коченгіної), медіаінструментів як матеріалів і засобів, виокремлених із загального інформаційного потоку та спеціально відібрані вихователями до конкретних дидактичних завдань[15].

Тотожні за визначенням терміни наводимо у таб. 1.1., зміст якої ще раз доводить, що поняття мають широке тлумачення, і певну ієрархію.

Таблиця 1.1.

Визначення медіаресурсів та тотожних понять.

№	Джерело	Тлумачення терміну
1	Концепція впровадження медіаосвіти в Україні	медіаосвітня технологія - сукупність системних цілеспрямованих дій вихователів, дітей та батьків, спрямованих на формування медіаграмотності дошкільників
2	Єрмоленко А. О.	медіакомпетентність - рівень медіакультури, що забезпечує розуміння особистістю соціокультурного, економічного і політичного контексту функціонування медіа, засвідчує її здатність бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, ефективно взаємодіяти з медіапростором, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства
3	В. Іванов, О. Шкоба	«Медіаграмотність, – це набуті під час навчання навички аналізу та оцінки медіа
4	Kubey, R. Media Education: Portraits of an Evolving Field. In: Kubey, R. (Ed.) Media Literacy in the Information Age. - New Brunswick & London: Transaction Publishers, 1997, p. 2.	«Медіаграмотність» (media literacy) - здатність використовувати, аналізувати, оцінювати і передавати повідомлення (messages) в різних формах»
5.	Гончаренко С.У. Професійна освіта. [за ред. Н.Г. Ничкало]. Київ: Вища школа, 2000.	інформаційна технологія, що поєднує в одному програмному продукті різноманітні види інформаційних ресурсів: тексти, ілюстрації, аудіо-і відеоінформацію.

Аналіз визначень, що зустрічаються у роботах науковців засвідчує існування такої таксономії: метапоняттям є поняття «медіакультура», йому підпорядковується «медіаосвіта», результатом якої є сформованість медіаграмотності й медіакомпетентності. При цьому використовуються

медіаосвітні технології, прийомами та засобами реалізації для якої слугують медіаінструменти.

Медіаінструменти сьогодні пов'язані з хмарними технологіями і процесами, і на сьогодні достатньо складно провести межу між процесами та інструментами, які використовуються для спілкування, навчання.

Так до онлайн-презентацій, які може використовувати вихователь можна віднести сервіси Canva (платформа графічного дизайну, яка дозволяє вихователю створювати графіку, презентації, афіші та інший візуальний контент), Emaze (презентація із тривимірними переходами та яскравими темами для оформлення), Moovly (анімовані презентації, в яких користувачі мають доступ до анімації, графіки, текстів, інтерактивних елементів, відео й аудіо тощо) та Prezi (нелінійні презентації, які мають карту, схематичний огляд, який дозволяє користувачам переміщуватися між темами за бажанням, збільшувати деталі та перетягувати контекст).

Створювати короткі мультфільми навчального призначення дозволяють засоби PownToon або GoAnimate, різноманітні додатки які вихователь може скачати з Google Play. Більшість наведених ресурсів можуть успішно працювати на будь-яких цифрових пристроях (смартфонах, айфонах, планшетах), Цифрові освітні ресурси в теорії і практиці сучасної зарубіжної освіти демонструють дієвість принципів відкритої освіти, задекларованих у міжнародних документах (Кейптаунська Декларація відкритої освіти (The Cape Town Open Education Declaration, 2007, <http://www.capetowndeclaration.org/>).[17]

Використовують вихователі у роботі і мобільний додаток «Shazam», який дозволяє швидко знайти, визначити за коротким уривком музичну композицію, автора та за бажанням прослухати музичний твір повністю.

У дітей дошкільного віку існують закладені самою дитячою психікою необхідні базові засади позитивного емоційно-ціннісного ставлення до природи. Дошкільникам доступне розуміння різнобічних явищ природи, вони вміють виразити свої емоції від спілкування з природою у творчій

діяльності, знають правила поведінки в природі, можуть оцінити свої вчинки та вчинки інших.

В освітньому процесі процесі дошкільного закладу природа, переважно, використовується як засіб розумового, естетичного розвитку дітей, але на жаль серед методів екологічного виховання переважають вербальні й такі, що забезпечують безпосередню взаємодію з природою [21].

Використання медіаінструментів доцільно під час експериментування для фіксації результатів спостережень, створення відеофільмів на основі додатків Google, для створення колажів, відеозагадок, імітації голосів тварин, демонстрації суті явищ природи(сніг, град, туман, веселка. Доцільне використання стимулює пізнавальний інтерес дітей, прищеплює смак до власних відкриттів, умінні самостійно проводити дослідження, упевненості в своїх силах, здатність до колаборації та комунікації. Природне довкілля є середовищем та джерелом збагачення життєвого досвіду дитини.

На думку Н.Борисенко формування природознавчої компетентності дитини дошкільного віку неможливо без професійної підготовки вихователя: «особливої цінності набуває використання і впровадження відповідних засобів навчання та інформаційно-комунікативних технологій, що сприяє динамічному оновленню засобів формування природознавчої компетентності..»[3].

В сучасних наукових пошуках стає поширеним напрям педагогіки, який визначають як «педагогіка досвіду переживань» або експериментальне навчання. Засновником цього напрямку вважають К.Хана, який стверджував що досвід, будь який в тому числі і застосування медіаінструментів для збагачення знань про природу робить дитину впевнінішою у собі[6].

Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави зробити висновок, що проблеми залучення медіаінструментів в освітній процес дошкільного закладу можливий, коли мова йде про старший дошкільний вік (Н.Воронова, Г.Біленька, Н.Гавриш та ін) [4].

1.3. Педагогічна діагностика можливостей використання медіаінструментів в освітньому процесі дошкільного закладу

Початковим етапом на шляху соціально-педагогічної діагностики була оцінка наявного рівня застосування медіаінструментів на заняттях ознайомлення з довкіллям у закладі дошкільної освіти та розробка основних шляхів їх впровадження в освітній процес дошкільного закладу.

Наша діагностична робота була направлена перш за все на опитуванні дітей, батьків та вихователів, щодо використання медіаінструментів на заняттях ознайомлення з природою. Ми застосували розроблені анкети, головною метою яких було виявлення труднощів та об'єктивних причин активного або неактивного застосування медіаресурсів та медіаінструментів.

У процесі опитування колег було з'ясовано, що відповіді були однозначними та вихователі давали відповіді —так, —ні, —не знаю, —інколи. В експерименті приймали участь вихователі дошкільного закладу, анкети носили анонімний характер та аналізувалися. Питання анкети наводимо у додатках: Додатки (А-1, А-2).

На запитання —Що таке медіаресурси:

32,0 % вихователів дали приблизно таку відповідь: «презентації, інтерактивна дошка, відеофільми та мультфільми»;

3,7 % – вихователів знали, що існують відкриті освітні ресурси та платформи, освітянські сайти;

12,4 % вважали, що медіаресурси це загалом створені презентації та мультфільми;

14,6 % наводили приклади окремих, знайомих з практики сайтів;

37,3 %. відносять до них відеомагнітофони, кабельне й супутникове телебачення, копіювальні пристрої, фотонабори, відео тексти, телетексти, комп'ютери, телебачення, радіо та плеєри, інтерактивні оптичні диски, серед яких CD-ROM та DVD.

Загалом вихователі не використовують електронні картки Домана, Natural Reader; Quizlet; PBS Kids (reading games); ICT games; Phonics Play Comics).

Вихователі висловили бажання навчитися використовувати медіаінструменти для створення продуктів комунікації (відеозвіти про екскурсії в природу, застосування відео для створення власного навчального контенту). Вихователі бажали дізнатися ефективні способи використання медіаінструментів, відповіді на поставлені питання дозволили нам одержати інформацію про шляхи впровадження медіаінструментів в практику закладу дошкільної освіти.

Анкетування батьків дозволило констатувати, що рівень обізнаності їх з медіаресурсами та медіаінструментами різниться у дуже широких межах: від «взагалі не знаю» до «сам активно використовую і дитину навчаю».

Порівняння відповідей у контрольній та експериментальній групі вихователів показало, що процент правильних відповідей виявився приблизно однаковим, що дає змогу рахувати результати опитування валідними.

У вмінні користуватися медіаресурсами виділили три рівні:

- репродуктивний;
- середній;
- продуктивний.

Результати використання медіаінструментів вихователями дошкільних закладів під час ознайомлення дошкільників з довкіллям нами подано у таблиці 1.1.

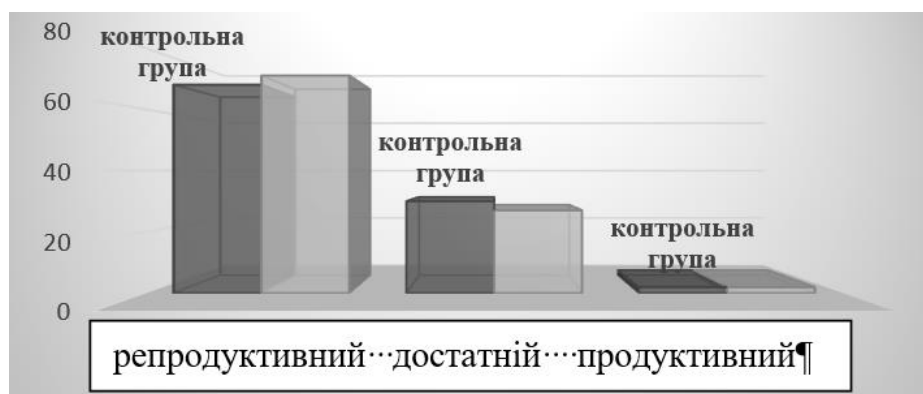
Для кращої ілюстрації на рисунку 1.1.унаочнено рівні дієвого критерію, що демонструють рівень реального використання медіаресурсів вихователями на констатувальному етапі експерименту.

Таблиця 1.1

Рівні використання медіаінструментів вихователями дошкільних закладів під час ознайомлення дошкільників з довкіллям (констатувальний етап)

Рівні залучення медіаресурсів під час проведення занять ознайомлення з довкіллям	Дієвий критерій (%)		
	продуктивний	достатній	репродуктивний
Група експериментальна	2,0	27,0	71,0
Група контрольна	4,3	28,0	67,1

Рівні використання медіаресурсів в контрольній і експериментальній групах за дієвим критерієм ми представили на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1. Рівні використання медіаінструментів вихователями дошкільних закладів під час ознайомлення з довкіллям (констатувальний етап) контрольної (КГ) та експериментальної (ЕГ) групи .

З метою більшого уточнення діагностики рівня використання медіаресурсів вихователями під час ознайомлення з довкіллям, наводимо програму педагогічного спостереження яке відбувалося в серпні, жовтні, грудні місяці відповідно до календарного тижневого планування у закладі дошкільної освіти (див. табл. 1.2).

Таблиця 1.2.

Програма педагогічного спостереження

1.	Об'єкт	Вихователи та батькі дітей старшої групи (контрольна та експериментальна)
2.	Мета	визначення рівня використання медіаресурсів під час ознайомлення дошкільників з природним довкіллям
3	Завдання	Визначення різноманітності та відповідності медіаресурсів дидактичним завданням занять щодо ознайомлення з довкіллям. (You Tube, Learning Apps, Plantnet, Family Link https://families.google.com/familylink/), електронні карти Домана,
4.	Локація	заняття, фенологічні екскурсії, осередки гри та спілкування, виховні заходи, свята, ін..
5.	Кількість спостережень	Навчальні заняття та екскурсії, прогулянки милування природою, дослідницька діяльність, щоденні спостереження, на основі яких з'ясовано способи використання медіаінструментів.

Результати порівняння показників рівня використання медіаінструментів в процесі ознайомлення дітей з довкіллям свідчать про незначні відхилення у вибірках контрольної і експериментальної груп, що дозволяє нам планувати у майбутньому формувальний етап експерименту.

Нами були сплановані розробки занять та проведено методичний семінар щодо можливостей використання медіаінструментів на заняттях ознайомлення з природою та перелік ігор на допомогу вихователю які наведені у додатках та аналізуються у другому розділі.

РОЗДІЛ 2

Педагогічні умови використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з довкіллям дітей дошкільного віку

2.1. Обґрунтування педагогічних умов використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з природою дітей дошкільного віку

Педагогічними умовами за визначенням дослідників є такі обставини освітнього процесу у закладі дошкільної освіти що сприяють ознайомленню з природою. У нашому випадку педагогічними умовами використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з природою будемо вважати:

- врахування вікових психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку під час застосування медіаінструментів;
- систематичну роботу вихователя з адаптації та вивчення інформації щодо застосування медіаінструментів в освітньому процесі;
- систематичне впровадження на заняттях ознайомлення з природою адаптованих до психолого-педагогічних особливостей та емоційної основи медіаінструментів.

Під час організації процесу знайомства дитини з природним довкіллям вихователь має пам'ятати, що знання мають формуватися насамперед, під час безпосередньої взаємодії з природним довкіллям, роль медіаінструментів грає лише другорядну роль і може використовуватися у тому випадку коли вихователь може створити пізнавальну ситуацію.

Визначемо умови за яких використання медіаінструментів сприяє знайомству з природним довкіллям.

Психолого-педагогічні напрацювання доводять що саме віковий діапазон 5–6 років є найбільш сприятливим та важливим у процесі формування культури використання медіаінструментів.

У цей період у дітей розвиваються всі розумові операції, відбувається формування пізнавальної активності та стійкого пізнавального інтересу як

фундаменту майбутньої навчальної мотивації. У дітей молодшого дошкільного віку це зробити неможливо, оскільки недостатньо розвинуте мислення, воно зводиться до наочно-образного. В контексті нашого дослідження медіаінструменти розглядаємо як навчальні засоби (освітні медіаресурси) що мають вигляд онлайн-курсів, мультимедійних підручників, інтерактивних плакатів, презентацій тощо, упровадження яких вимагає відповідних технологій, методик, інноваційних форм і методів, що забезпечують ефективність знайомства з природою та природними явищами.

Важливою умовою вважаємо ретельний вибір змісту матеріалів про природу - цікавого, доцільного і доступного для дитини. На допомогу батькам та вихователям рекомендовано залучити мережеві ресурси з корисними посиланнями що надають вихователю можливості знайти цікаву і корисну інформацію для себе, дітей та їхніх батьків: <http://www.kidbook.com.ua/tsikavi-fakty-pro-knyhy.html>,¹⁰ дитячих книжок про Україну, які варто прочитати разом: <https://starylev.com.ua/news/10-dytyachyh-knyzhok-pro-ukrayinu-yaki-varto-prochytaty-razom>;¹⁰ українських дитячих книжок, про які знає увесь світ: <http://www.theinsider.ua/art/10-ukrayinskikh-dityachikh-knizhok-pro-yaki-znae-uves-svit>;⁹ книжок, які заохотять вашу дитину читати: <http://www.theinsider.ua/art/9-dityachikh-knizhok-do-dnya-svyatogo-mikolaya>.

Важливим є дотримання співвідношення нового і вже відомого, реального і створеного за рахунок мультимедійних інструментів.

Важливою умовою вважаємо використання різних прийомів активізації пізнавального інтересу та варіативність стратегій їх використання. Існує негативна практика, коли вихователь використовує тільки ті ресурси, які опанував сам та звик до їх застосування. Часто на заняттях використовуються презентації, але зміст заняття може бути реалізований і за підтримки інших ресурсів, які будуть більш оптимальними.

Не так часто звертаються вихователі до ресурсу LearningApps (<https://learningapps.org/about.php>), який володіє значними можливостями, що

можуть якісно змінити підходи до проведення заняття. Цей продукт був створений здебільшого для шкільної освіти, але розробки останніх років дозволили створення та розміщення на платформі LearningApps.org цілого ряду цікавих вправ за певними шаблонами які можна застосувувати на заняттях ознайомлення з довкіллям, але важливою умовою використання цього медіаресурсу вважаємо доцільну і відповідно психолого-педагогічну виправданість таких вправ та логічне включення їх у систему занять. Так відповідно до блоково-тематичного планування занять «Зима - білосніжка» (автор К.Крутій) [1] на засадах інтеграції, діти можуть вивчати властивості крижинок (вправи льодяні фігурки, льодяний конструктор, а вихователь може залучити до занять даний ресурс (рис.1.1.):

Рис.1.1.Скріншоти вправ ресурсу, що можуть бути використані на заняттях у ЗДО.

Перелічені умови реалізуються за рахунок застосування різноманітних мультимедійних інструментів. При цьому обов'язково враховуються: вигляд та форми подання навчального матеріалу мотивація до спілкуванню з природою, прагнення використовувати отримані знання самостійно, за власною ініціативою.

2.2. Упровадження методики використання медіаінструментів в процесі ознайомлення з природою дітей дошкільного віку

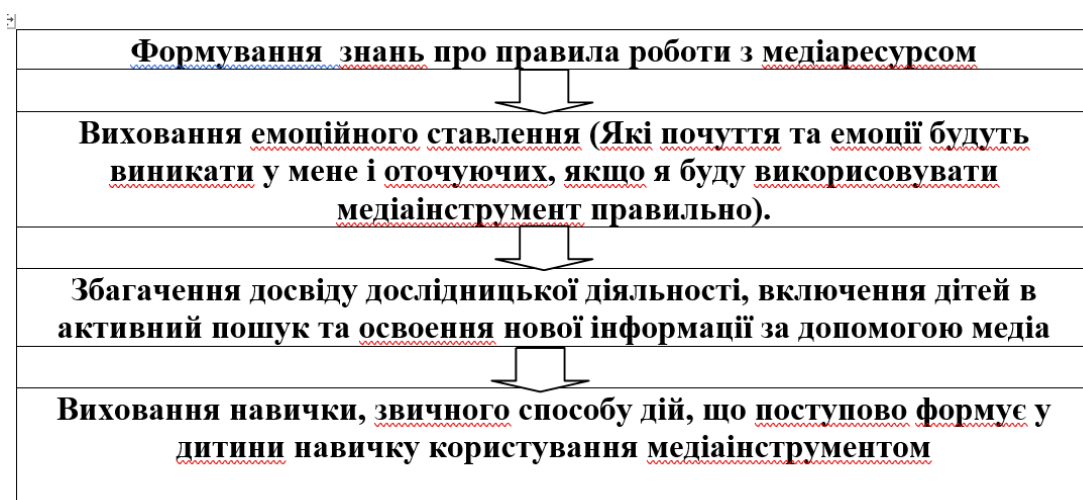
На основі результатів діагностувального експерименту, що проводився в закладі дошкільної освіти, нами була запропонована методика роботи з використання медіаінструментів на заняттях ознайомлення з довкіллям та під час проведення екскурсій в природу. Вона передбачала систему занять з поглиблення рівня знань дітей про рідний край, знайомство їх з

різноманітними способами вивчення природи, що доступні для сприйняття дошкільника. Також було запропоновано:

- створення медіатеки, яка вміщувала різноманітні ресурси, а саме: бібліотеку, аудіо-, відеотеку (Додаток Б-1.);
- виконання пізнавальних завдань за правилами у певній послідовності, передбачених змістом заняття;
- знаходження відповідей, отримання нових знань;
- створення свого медіапродукту (журналу, газети, листівки тощо)..

Зміст і методика проведення занять із використанням медіазасобів (електронний планшет, ноутбук, інтерактивна дошка) складався з 4 етапів:

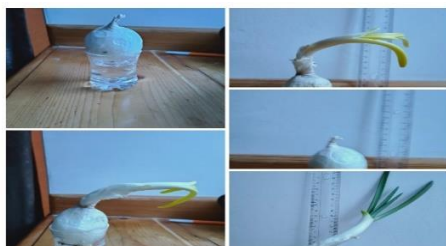
- першого на якому відбувалася пояснення мети, мотивація до роботи, обговорення правил, послідовності і змісту роботи.
- другого: показ планшету, пояснення педагога, робота дітей.
- релаксаційний етап: гімнастика для очей.
- підбиття підсумків, демонстрація продуктів діяльності. Цей шлях можна зобразити за допомогою такої (рис. 2.1.) схеми:

Рис.2.1.Методика формування навички роботи з медіаресурсом.

Моделювання в дошкільному віці здійснюється, у різних видах діяльності — грі, конструюванні, малюванні, ліпленні та ін. Завдяки моделюванню дитина здатна до опосередкованого рішення пізнавальних завдань. У старшому дошкільному віці за допомогою моделей дитина

матеріалізує математичні, логічні, тимчасові відносини. Для моделювання прихованих зв'язків він використовує умовно-символічні зображення (графічні схеми). Нами було рекомендовано вихователям під час досліджень за природою проводити фіксацію спостережень за допомогою мобільного телефону, фіксувати зміни, а потім, за допомогою батьків створити колаж-звіт, фото(2.1.):

2.1.Фото. Приклад фотозвіту зробленого дошкільниками групи під час виконання проєкту «Зміни цибулинка».

Важливою була і робота щодо знайомства батьків з деякими медіаінструментами:вихователі проводили консультації на яких розповідали про можливості і вимоги до перегляду мультфільмів з пізнавальним навантаженням: «Уроки тітоньки Сови», «Читаночка», «Весела абетка», «Вечірня казка», пізнавальних фільмів на каналі «плюс плюс». Участь батьків у впровадженні медіаінструментів мала вагоме значення для успіху роботи вихователя. Батьки першими ознайомлюють дитину, наприклад з телефоном, навчають використовувати деякі функції, вихователям надається місія допомагати дитині критично осмислювати зміст медіа, засвоювати етичні правила при використанні медіаресурсів.

Крім того сумісними зусиллями вихователя, батьків та дітей було створено анімаційний мультфільм «Пригоди іжачка восени». Діти створювали власний продукт, фотографуючи на екскурсії зміни в природі, що відбувалися протягом осені. Навідувалися в живий куточок до іжачка і спостерігали як він готується до зимового сну. На заняттях вони читали казку В.Сухомлинського «Як іжачок до зими готувався». Наступним кроком було створення власного продукту– кадрів до фільму, відповідно до придуманого сюжету і теми. Діти робили фотографії , які роздруковувалися та малювали

на них головних героїв. Анімаційне відео було створено за допомогою Google-інструментів. За допомогою програми Windows Movie Maker вихователі разом з дітьми спробували створювати власні фільми. Для цього дошкільники малюють ілюстрації, вихователі їх фотографують, а потім створюють відео за допомогою додатків, які можна скачати з PlayMarket, наприклад легкий для дошкільників «Soloor». Вихователі разом із дітьми добирають музичний трек та відеофільтри. Така діяльність сприяє розвитку медійних навичок, творчих здібностей і креативності дітей. Створені кадри можна було переглядати, переставляти місцями, утворюючи новий сюжет. Така організація роботи з дітьми під час створення кадрів фільму дозволила кожній дитині виявити творчість, відчути себе задіяній у спільному процесі. Фрагмент створення мультфільму про іжачка показано на фото 2.2.

Фото2.2.Фрагмент створення мультфільму «Як іжачок до зими готувався».

Отже медіаінструменти є сучасним засобом для того, щоб використовувати їх під час формування дітей про природне довкілля, навколишній світ, а й, що не менш важливо, навчитися висловлювати свою думку. У наш час медіаінструменти стають комплексним засобом освоєння дітьми навколишнього світу, а медіаосвіта — основою формування нового типу культури особистості. Медіазаняття вигідно відрізняються від традиційних форм освітнього процесу атмосферою самодіяльності й творчості, наочністю результатів виконуваної діяльності та можливістю реалізовувати творчі потреби.

ВИСНОВКИ

Вивчення понятійного апарату та з'ясування, педагогічних умов впровадження медіаінструментів в освітній процес закладу дошкільної освіти під час знайомства з природним довкіллям дозволило досягти мету та завдання дослідження та зробити такі висновки:.

1. Аналіз наукових досліджень та доробку науковців щодо проблеми використання медіаінструментів у практиці дошкільної освіти дозволив з'ясувати що медіаінструменти можуть носити як позитивний так і деструктивний характер. Серед науковців немає одностайної думки щодо можливостей медіаресурсів в освітньому процесі ЗДО. Так, І. Кузьма, К. Крутій, О. Олійник, О. Полєвікова, Ю. Семеняко доводять необхідність формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку, наголошують на тісній взаємодії батьків та колективу ЗДО, необхідності створювати навчально-методичне забезпечення цього процесу.

2. Уточнено категоріальний апарат дослідження, а саме сутність поняття «медіаінструменти», «ознайомлення з довкіллям», «педагогічні умови застосування медіаінструментів». Психолого-педагогічні напрацювання доводять що саме віковий діапазон 5–6 років є найбільш сприятливим та важливим у процесі формування культури використання медіаінструментів. У цей період у дітей розвиваються всі розумові операції, відбувається формування пізнавальної активності та стійкого пізнавального інтересу як фундаменту майбутньої навчальної мотивації. У дітей молодшого дошкільного віку це зробити неможливо, оскільки недостатньо розвинуте мислення, воно зводиться до наочно-образного. В контексті нашого дослідження медіаінструменти розглядаємо як навчальні засоби (освітні медіаресурси) що мають вигляд онлайн-курсів, мультимедійних підручників, інтерактивних плакатів, презентацій тощо, упровадження яких вимагає відповідних технологій, методик, інноваційних форм і методів, що забезпечують ефективність знайомства з природою та природними явищами.

3. Було виявлено умови використання медіаресурсів під час ознайомлення дітей з природним довкіллям, а саме:

- врахуванні вікових психолого-педагогічних особливостей дітей дошкільного віку під час застосування медіаінструментів;
- систематичної роботи вихователя з адаптації та вивчення інформації щодо застосування медіаінструментів в освітній процес;
- систематичного впровадження адаптованих медіаінструментів на заняттях на емоційній основі.

Щодо першої умови, то студіювання наукових джерел дало змогу виявити шляхи методики застосування медіаінструментів у ЗДО:

– створення медіатеки, до якої мають доступ всі вихователі закладу що вміщує в собі аудіотеку, аудіоказки про тварин, комплекти презентацій до занять, електронні каталоги відцефрованих журналів, диски з записаними заняттями, нарізки фільмів про природу;

– робота з ілюстрованим матеріалом, та створення дитячих мистецьких робіт;

– слухання казок та робота над складанням власних сюжетів з подальшою драматизацією;

– виконання пізнавально-розважальних завдань, передбачених змістом дитячих журналу чи газети;

– знаходження відповідей, отримання нових знань;

– створення власних медіапродуктів

Водночас доведено доцільність роботи щодо сприяння розвитку медіаграмотності батьків дітей.

Третя умова передбачає систематичне впровадження різноманітних доступних та відповідних за санітарно-гігієнічними нормами медіаресурсів під час досягнення дидактичних завдань занять щодо ознайомлення з довкіллям. (You Tube, Leaning Apps, Plantnet, Family Link <https://families.google.com/familylink/>, сайти Весела абетка, додатки Google,

QR-кодів, сайти журналу «Джміль», електронні додатки до методичних посібників), електронні карти Домана).

В результаті дослідження доведено необхідність проектування й реалізації технології використання медіаінструментів в процесі ознайомлення старших дошкільників з природним довкіллям та розробки відповідного освітньо-методичного забезпечення.

4.Результати діагностики використання медіаінструментів в дошкільному закладі та ознайомлення з ними вихователів та батьків дозволили спланувати роботу щодо впровадження різних форм роботи в практику вихователів

В процесі дослідження були виконані поставлені завдання та досягнута мета. Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів цієї проблеми, зокрема, системного вивчення та узагальнення потребує проектування та формуального експерименту з проблеми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Альтернативна програма формування культури інженерного мислення в дошкільників STREM-освіта, або Стежинки у Всесвіт. / авторський колектив: О. Голюк, І. Кузьма, О. Писарчук, О. Янкович та інші. Науковий керівник К. Крутій. Запоріжжя: ТОВ «Ліпс» ЛТД, 2018. 146 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш // Богуш А. М., Беленька Г.В., Богініч О. Л. та ін. – К.: Видавництво, 2012. – 26 с. 2. Богуш А.М., Гавриш Н.В. Дошкільна лінгводидактика: теорія і методика навчання рідної мови : підручник / За ред. А.М. Богуш. – К., 2007. 49.
3. Борисенко Н.М., Педагогічні умови формування природознавчої компетентності майбутнього вихователя дошкільного закладу / Н. М. Борисенко // [Збірник наукових праць \[Херсонського державного університету\]. Педагогічні науки.](#) - 2014. - Вип. 65. - С. 279-285. - : http://nbuv.gov.ua/UJRN/znppn_2014_65_55
4. Виховуємо базові якості особистості старшого дошкільника в умовах ДНЗ : методичний посібник / Г. Беленька, Н. Гавриш, С. Васильєва, В. Маршицька, С. Нечай, Г. Орлова, О. Острианська, О. Полякова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр; за заг. ред. Н. Гавриш. – Х. : Мадрид, 2015. – 22с. Електронний ресурс: Режим доступу. <http://lib.iitta.gov.ua/10041/1/2.pdf>
5. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко – К. :Либідь, 1997. – 376 с.
6. Джерело педагогічних інновацій. Інноваційні практики розвитку життєвої компетентності дитини дошкільного віку : Науково-методичний журнал. – Випуск №2 (14). – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2016. – 276 с.
7. Дитина в дошкільні роки : комплексна додаткова освітня програма / наук. кер. К.Л. Крутій. – Запоріжжя : ТОВ «ЛІПС», ЛТД, 2011. – 188 с. 5.

- Долинна О.П., Бурова А.П., Низьковська О.В. *Обов'язкова освіта дітей старшого дошкільного віку: форми здобуття, організація і зміст роботи: збірник методичних матеріалів* / Тернопіль : Мандрівець, 2011. – 408 с.
8. Єрмоленко А. О. Медіакомпетентність як необхідна складова професійної майстерності сучасного педагога. URL: http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=2696
9. Закон України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти щодо організації навчально-виховного процесу».
10. Закон України «Про дошкільну освіту» // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 144. – С. 1-9. 8. Комаровська О.А. Театральне мистецтво в курсі «Художня культура України» // Мистецтво і освіта. – 2002. – № 2. – С. 26-39.
11. Закон України про дошкільну освіти / Про дошкільну освіту Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> Текст з екрану 7. Завдання дошкільної освіти {Абзац третій статті 7 із змінами, внесеними згідно із Законом [№ 5029-VI від 03.07.2012](#)}
12. Інновації в дошкільлі. Програми, технології, проекти, ідеї, досвід : посібник на допомогу дошкільним працівникам / авт.-упор.: Л. В. Калуська, М. В. Отрощенко. – Тернопіль : Мандрівець, 2010. – 376 с.
13. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
14. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya_vprovadzhennya_mediaosviti_v_ukraini_nova_redaktsiy
15. Коченгіна М.В. Підготовка вихователів дошкільних навчальних закладів до створення для дітей безпечного інформаційного середовища : навчально-методичний посібник / М.В. Коченгіна; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків : Харківська академія непевної освіти, 2015. – 136 с.

16. Крутий К. Л., Чернікова Л. А. Концептуальні основи створення єдиного інформаційного простору. Сборник научних статей I Міжнародного освітнього форуму «Личность в едином образовательном пространстве»; под науч. ред. проф. К. Л. Крутий. Запорожье: ООО «ЛИПС» ЛТД, 2010. С. 284–286.
17. Кузьма І. І. Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія: монографія / за наук. ред. проф. Чайки В. М. Тернопіль: Осадча Ю.В., 2019. 188 с.
18. Лисенко С. Мультиплікаційний фільм – засіб формування медіаграмотності дошкільників. Збірник статей П'ятої міжнародної науково-методичної конференції «Практична медіаграмотність: міжнародний досвід та українські перспективи» (31.03–01.04.2017) / Упорядн.: В. Іванов, О. Волошенюк. Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2017. С. 138–149. URL: http://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnik_konf_AUP_2017.pdf (дата звернення: 14.02.2021).
19. Лист Інституту інноваційних технологій і змісту освіти від 26.07.2010 №1.4/18-3082 Інструктивно-методичні рекомендації «Про організаційну і самостійну діяльність дітей у дошкільному навчальному закладі».
20. Малюємо комікси щодо сталого розвитку: навчально-методичний посібник / Есб'юрен Йорсатер, Мэрилін Мелманн, Лідія Пшеницина, Ірина Семко, Іван Тікота. Українська версія: Ігор Сущенко, Олена Пометун. URL: <http://esd.org.ua/sites/esd.org.ua/files/programs/comix.pdf> (дата звернення: 17.10.2020).
21. Маршицька В. Екологічне виховання: соціально-моральні задачі //Дошкільне виховання.- 2003.- №11.- с.7-9.)
22. Медіадошкільник : парціальна програма з медіаосвітньої діяльності для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя) / Г.А. Дегтярьова, О.С. Тарасова, А.П. Фоменко; за заг. ред. О.В. Волошенюк, Г.А. Дегтярьової,

- В.Ф. Іванова. – Київ : Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. – 118 с.
23. Немирич А.А. Медиаграмотность как результат медиаобразования детей дошкольного возраста // Медіаосвіта. – 2011. – № 2. – С. 47 – 55.
24. Онкович Г. В. Медіаосвіта в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. URL: http://www.nbuv.gov.ua/old_jrn/natural/Nvvnv/filolog/2010_21/R4/Onkovich.pdf (дата звернення: 17.10.2018).
25. Полевикова, О.Б. Специфіка впровадження дошкільної медіаосвіти на Херсонщині / О.Б. Полевикова // Медіаосвіта в Україні: наукова рефлексія викликів, практик, перспектив: *матер. методолог. семінару (НАПН України, Інститут соціальної та політичної психології, Київ, 3 квітня 2013 року)*. – С.396-406.
26. Подліняєва О.О. Медіа: інструменти та технології для освіти Том 3 №74 (2016): Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Режим доступу: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/2187>
27. Практичний посібник з медиаграмотності для мультиплікаторів / За загал. ред. В. Ф. Іванова. — Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2019. — 100 с.
28. Семеніхіна О.В., Юрченко А.О., Сбруєва А. А. та ін. Відкриті цифрові освітні ресурси в галузі ІТ: Кількісний аналіз.// Інформаційні технології і засоби навчання, 2020, Том 75, №1, С. 331-348.
29. Семчук С. Дитинство в сучасному інформаційному суспільстві / С. Семчук // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2014. – Випуск 49. – 147 с.
30. Словник української мови в 11 т. URL: http://ukrlit.org/slovnky/slovnky_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh (дата звернення: 17.01.2021).

31. Формування медіаграмотності педагогів: навчально-методичний посібник [за заг. редакцією Л.Д. Покроєвої, Г.А. Дегтярьової]. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2014. – 252 с.
32. Формуємо у дошкільників цілісне світобачення: навчально-методичний посібник / Авт. кол-в: Кононко О. Л., Луценко В. О., Нечай С. П., Плохій З. П., Сидельникова О. Д., Старченко В. А., Терещенко О. П., Шелестова Л. В., Якименко Л. Ю. – К.: «Імекс-ЛТД», 2013. – 260 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А.

А -1.

Діагностичні інструменти дослідження

Анкета для визначення рівня сформованості готовності вихователів до застосування медіаінструментів під час знайомства з довкіллям

Прочитайте уважно кожне твердження та визначте згоду (+), або незгоду (-) щодо кожного твердження. Ваша думка дуже цінна для нас.

1. Вважаю, що потрібно використовувати медіаінструменти на заняттях з дошкільниками.
2. Переконаний, що медіаінструменти сприяють ефективному формуванню знань дітей про природу.
3. Упевнений, що потрібно постійно поглиблювати психолого-педагогічні знання, які потрібні для застосування медіаінструменти.
4. Відчуваю, що потрібно постійно удосконалювати уміння застосовувати медіаінструменти для професійного зростання.
5. Переконаний, що потрібно постійно удосконалювати уміння роботи в мережі Інтернет.
6. При можливості, я шукаю нові медіаресурси та розглядаю їх дидактичну значущість для навчання.
7. Для мене дуже важливо вільно орієнтуватись в інформаційному просторі.
8. Хочу постійно активізувати пізнавальну діяльність дітей.
9. Відчуваю, що застосування медіаінструментів – цікаве поле для педагогічного дослідження.
10. Для мене важливо навчити дітей створювати власні медіапродукти.

Дякуємо за відповіді!

Анкета для батьків

1. Що Ви розумієте під медіаосвітою та медіаграмотністю?
2. Чи варто, на Вашу думку, формувати медіаграмотність у дітей старшого дошкільного віку? Якщо варто, то як?
3. Чи ознайомлені Ви з Концепцією впровадження медіаосвіти в Україні? (Так, ні).
4. Чи знаєте, що є батьківська медіаосвіта? (Так, ні). 5. Чи читаєте з дітьми дитячі журнали? (Так, ні).
6. Чи аналізуєте з дітьми мультиплікаційні фільми? (Так, ні).
7. Ваша дитина користується мобільним телефоном / смартфоном, планшетом, комп'ютером? (Так, ні). Якщо так, то з якого віку?

Додаток Б

Додаток Б - 1.

Перелік рекомендованих ігор для планшету для дітей віком 4-5 років

I. Пригоди з їжачком (логіко-математичний розвиток): набір із чотирьох ігор для дітей 3–7 років, які розвивають логіку, мисленеві операції та просторову уяву дітей:

1. Листоноша – дитина повинна допомогти їжаку рознести листи в необхідні будиночки згідно з адресом, указаним на листі.
2. Лабіринт – відшукати шлях до будиночку в лабіринті.
3. Судоку (з картинками) – заповнити пусті комірки таблиці предметами так, щоб кожен предмет зустрічався в кожному рядку і в кожному стовпчику тільки один раз.
4. Ритм – необхідно зрозуміти закономірність у послідовності предметів і відшукати один предмет, який порушує закономірність. Автор гри: Мар'їна Ірина. Адреса сайту:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.hedgehogacademy.logicspatialintelligence&hl=uk>

II. Юні пожежники (безпека життєдіяльності): Діти вчаться поводитися в екстремальних ситуаціях, знайомляться з атмосферою пожежної частини, знаряддям праці й атрибутами, необхідними для гасіння пожежі.¹¹⁸ Адреса сайту: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.sinyee.babybus.Fireman>

III. Пізнаємо професії Під час гри закріплюються назви різних професій, необхідний для людини цієї професії спецодяг.

Адреса сайту: <http://softobase.com/ru/article/razvivayushchie-igry-dlya-detey-naandroid/android#game-3210>

IV. Мишеняткова абетка Дітям пропонують разом із персонажем казки, мишенятком Крутем, познайомитися з абеткою. Найпростіший рівень дає можливість малюку побачити букву, почути її назву і торкнутися до неї. На більш складних рівнях гри дитина тренує пам'ять, повторюючи вже вивчені літери, а також може поскладати з букв слова різними способами. Це

допоможе дитині зрозуміти, що з букв абетки збираються слова, а, відповідно, швидше вчитися читати. Веселе мишеня Круть у цьому допоможе!

Адреса сайту: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.impulsis.games.mousealphabet.ua&hl=uk>

Додаток Б - 2. **Бесіда «Як ми отримуємо інформацію»**

Пояснення вихователя. Діти, ми вже знаємо, що інформація – це повідомлення, відомості, новини, знання про навколишній світ. На основі отриманої інформації ми можемо робити висновки, тобто отримувати нову інформацію. Наприклад, коли вам скажуть, що влітку люди наділи плащі й курточки, що ви подумаєте? Звісно, що на вулиці похолодало. Або коли говорять, що з дерев падає листя, що можна сказати? Що настала осінь. Заплющить очі.

Що ви бачите? А тепер розплющить. Який прекрасний світ! Ви бачите все навколо. За допомогою чого людина сприймає інформацію про навколишній світ? (За допомогою очей).

А через ніс ви не тільки вдихаєте повітря, ви ще відчуваєте різні запахи. Можна відрізнити запах троянди від запаху м'яти. Тож за допомогою чого людина сприймає різні запахи? (За допомогою носа).

Якщо закрити долонею вуха, то буде тиша. Чому? Чи комфортно ви себе відчуваєте, коли нічого не чуєте? За допомогою чого людина сприймає звуки? (За допомогою вух).

Якщо сісти на гарячий пісок або ввійти у холодну воду, то наша шкіра відразу ж зреагує, бо шкіра людини здатна відчувати і ми отримуємо від неї інформацію: пісок гарячий, сніг холодний тощо.

За допомогою чого людина сприймає цю інформацію? (За допомогою шкіри). Підсумок. Основні помічники людини у збиранні інформації – органи чуття.

За допомогою яких органів чуття людина сприймає інформацію? – зору (очі) – сприймають видиму інформацію; – слуху (вуха) – ту, яку можна почути; – дотику (шкіра); – нюху (ніс) – сприймає інформацію про запахи; – смаку (язик) – про смак. (Паралельно з бесідою вихователь демонструється мультимедійну презентацію із зображенням аналізаторів.)

Додаток Б - 3.

Бесіда «Що таке інформація і як ми її отримуємо?» Пояснення вихователя. Інформацію ми починаємо одержувати з колиски. Отримуючи інформацію, ми вчимося розмовляти, грати, читати.

Питання, відповіді, прохання, сміх і сльози – усе це інформація. Як ви думаєте, чи можливе спілкування людей вдома чи в садочку, на вулиці й на роботі без одержання та обміну інформацією? (Відповіді дітей). Правильно, будь-яка спільна діяльність людей (робота, гра, навчання, спорт) не можлива без обміну інформацією. Про що може бути інформація, якою обмінюються люди? (Відповіді дітей).

Так, інформація, яку отримує людина, стосується якихось предметів чи нас самих і пов'язана з подіями, що відбуваються навколо нас. Як ви думаєте, чи важлива Інформація має свої властивості й одна з них – це важливість для людини. Є й інші властивості інформації: потрібна і непотрібна, правильна і неправильна, правдива і неправдива, повна і неповна, зрозуміла і незрозуміла. Можна про будь-який предмет чи явище дати інформацію.

А зараз я показую предмет, а ви повинні дати про нього якомога більше інформації (словами чи мімікою). (Вихователь демонструє предмети: олівець, зошит, книга (або інші), а діти розповідають про їхні властивості, зовнішній вигляд і призначення).

– Що ж таке інформація? (Новини, повідомлення, відомості про навколишній світ, про явища, що відбуваються в ньому).

– Якими шляхами її можна отримати? (Відповіді дітей). Правильно, інформацію ми отримуємо, коли читаємо книги, слухаємо радіо, дивимося телевізор, спілкуємося.

– А чи можна отримати інформацію через комп'ютер?

– Ви всі, мабуть, чули слово Інтернет і знаєте, що воно пов'язане з комп'ютером. А хто знає, що воно означає?

Підсумок. Кожній людині важливо вміти отримувати та передавати інформацію. Інтернет – це мережа (зв’язок) між комп’ютерами, планшетами, ноутбуками, телефонами, що знаходяться в різних містах, країнах. За його допомогою люди також можуть обмінюватись інформацією.

Додаток Б-4

Проводиться напередодні зачаткування створення мультфільму

«Як іжачок до зими готувався»

Бесіда «Чи потрібна річ – планшет?»

Дітям роздають електронні планшети. Пояснення вихователя.

Діти, ви взяли до рук планшети. А хто з вас знає, що це за річ, яке її призначення? (Відповіді дітей). Діти, планшет – це електронна машина, яка створена для полегшення роботи людям. Без планшета люди раніше жили, працювали і легко обходились без нього. Але зараз із його появою, стало набагато легше передавати й отримувати інформацію, спілкуватися з людьми, які знаходяться десь далеко. Під час роботи там можна зберігати інформацію, як у комп’ютері, але комп’ютер із собою не візьмеш на роботу. Якщо записати інформацію на диск, його не можна переглянути без комп’ютера чи ноутбука, а планшет працює без них. Вам планшет теж допоможе, адже ви навчитесь рахувати, читати, добирати потрібну інформацію, познайомитесь із різними професіями і це все завдяки планшету.

– Тож для чого вам планшет?

– Як він допомагає людям? (Можна швидко отримати інформацію, обробити текст, переглянути відеофільм, спілкуватися на відстані.)

Діти, ви вже знаєте, як себе поводити в мультимедійному центрі. Ці правила схожі і на ті, як поводитися з електронними машинами. Які електронні машини ви знаєте? (Комп’ютер, планшет, ноутбук). Треба завжди пам’ятати, що без дозволу дорослих не можна їх брати до рук, вмикати, адже дорослий повинен перевірити, щоб усе було справне, щоб ви правильно вмикали їх.

Ось і перше правило: не користуватись планшетом без дозволу дорослих.

Як ви гадаєте, чи можна бігати з планшетами в руках, кидатися ними?

Чому? (Відповіді дітей).

Правило друге: працюючи з планшетом, не бігайте з ним в руках та біля нього, не кидайте, не стукайте по екрану. Планшет – це електричний прилад, чого не любить електрика? (Води). Так, якщо планшет заряджений і не працює від розетки, він безпечний. Але, якщо на нього капне вода, то він може зламатися. А ось якщо планшет працює від розетки, то вас може вдарити струмом. Правило третє: не торкайся планшета мокрими руками.

Чи можна, працюючи з планшетом, вживати їжу? Чому? (Відповіді дітей). Навіть маленька крихта може нашкодити планшету, а брудні руки після їжі забруднять і екран. Правило четверте: не вживайте їжу під час роботи з планшетом.

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, **Віталія Миколаївна Женотка**, учасниця освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
- принципів та правил академічної доброчесності;
- нульової толерантності до академічного плагіату;
- моральних норм та правил етичної поведінки;
- толерантного ставлення до інших;
- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

– самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

– надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

– не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

– своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;
- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
- не брати участі будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
- не підроблювати документи;
- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
- не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальностей до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

30.03.2021

(дата)

_____
(підпис)

Віталія Женотка

(ім'я, прізвище)

